

Program za digitalno Slovenijo

Združenje za informatiko in telekomunikacije je v letu 2022 pred državnoborskimi volitvami pripravil svoj Program za digitalno Slovenijo, ki opredeljuje ključne točke digitalnega razvoja Slovenije. V prvi točki kaže visoko ambicijo, da naj si Slovenija postavi za cilj uvrstiti se med 5 najuspešnejših držav po DESI indeksu (zdaj je na 11. mestu). V drugi točki poudarja pomen podpore digitalizacije gospodarstva s poudarkom na malih in srednjih podjetjih, saj tak razvoj pomembno vpliva na dvig produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva. V tretji točki opredeljuje pomen podpornega okolja, ki poleg državnih ukrepov pomembno prispeva k hitrejšemu prehodu v digitalno ekonomijo. Pri čemer ne smemo zanemarjati digitalizacije storitve javne uprave (četrta točka), saj s tem pomembno prispeva k odpravi administrativnih ovir in razvoju učinkovitih storitev za državljane in gospodarstvo. V zadnji peti točki program opredeljuje pomen pospešenega razvoja IKT panoge, pri čemer izpostavlja pomen povečanja števila IKT strokovnjakov in hitrega ukrepanja. Vse navedene programske točke je podprl tudi Gospodarski strateški svet za digitalizacijo GZS (ki je nastal na pobudo ZIT) ter Slovenska digitalna koalicija. Program, ki smo ga poslali tako na politične stranke kot relevantnim ministrstvom ter vladi, lahko najdete na spodnji povezavi.

SLO: <https://www.gzs.si/Portals/Panoga-ZIT/Program%20za%20digitalno%20Slovenijo.pdf>

Gospodarski strateški svet za digitalizacijo GZS

Na pobudo ZIT smo na GZS ustanovili Gospodarski strateški svet za digitalizacijo z namenom, da pomen in aktivnosti za podporo digitalizacije dvignemo na raven celotnega GZS-ja, zato so v njem predstavniki različnih panog. Cilji strateškega sveta so naslednji:

- Podpora digitalizacije gospodarstva ter poslovnega okolja in s tem dvigovanje produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva ter blaginjo Slovenije.
- Razvoj digitalnih kompetenc in novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo.
- Ustvarjanje GZS kot sodobne storitvene organizacije, ki z digitalno preobrazbo in novim poslovnim modelom bistveno povečuje svoje članstvo in prihodke.

SLO: <https://www.gzs.si/mediji/Novice/ArticleId/82983/uo-gzs-ustanovil-gospodarski-strateski-svet-za-digitalizacijo>

Evropska strategija za podatke

Evropska komisija je Evropsko strategijo za podatke objavila v začetku leta 2020. Njen cilj je, da EU postane vodilna družba temelječa na podatkih. Ustvarjanje enotnega trga za podatke bo omogočilo prost pretok podatkov znotraj EU, kjer bo še poseben poudarek na pretoku in uporabi podatkov med sektorji v korist podjetij, prebivalcev, raziskovalcev in javnih uprav.

Ključni zakonodajni ukrepi s tega področja so Akt o upravljanju podatkov, Akt o podatkih, Akt o umetni inteligenci, Akt o digitalnih trgih in Akt o digitalnih storitvah. Ta zakonodajni okvir postavlja jasna pravila za upravljanje s podatki, deljenje podatkov, reguliranje uporabe umetne inteligence ter upravljanje digitalnih trgov in storitev.

EU: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_sl

Akt o umetni inteligenci

Zakonodajni predlog EK, ki vsebuje zahteve za razvijalce in uporabnike sistemov umetne inteligence, da se zagotovi, da umetna inteligenca ne ogroža temeljnih pravic, zdravja ali varnosti ljudi. Predlog še ni bil sprejet, saj je v fazi pogajanj med evropskimi institucijami.

EU: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> in <https://www.digitaleurope.org/policies/artificial-intelligence/>

Kaj dela ZIT? V Sloveniji imamo dobro razvito raziskovalno sfero na področju umetne inteligence (UI), potrebno pa je narediti korak naprej pri njeni uporabi v gospodarstvu, tako pri podpori poslovnih in proizvodnih procesov, kot pri nadgradnji samih proizvodov in storitev. Slovenija je mednarodno prepoznana na področju raziskav in razvoja s področja UI, opaziti pa je, da uvajanje le te v poslovne procese tako gospodarstva kot državne uprave še vedno ne steče. Ravno zaradi hitrejšega prenosa UI v prakso je bila ustanovljena iniciativa AI4SI (UI za Slovenijo).

EU: <https://www.dih4ai.eu/>

SLO: <https://ai4si.gzs.si/>

Skupni evropski podatkovni prostori

Evropska komisija definira devet podatkovnih prostorov, ki so ključni za razvoj družbe in gospodarstva: zdravstvo, industrijska proizvodnja, kmetijstvo, finance, mobilnosti, zeleni dogovor, energija, javna uprava in kompetence. Potrebno bo zagotoviti dostopnost in interoperabilnost podatkov, saj se bodo v podatkovne prostore vključevali osebni, neosebni in industrijski podatki, ki bodo morali biti ustrezno zaščiteni za zagotovitev varovanja osebnih podatkov, poslovnih skrivnosti in intelektualne lastnine. Finančni instrumenti Evropske komisije - program Obzorja Evrope in Digitalna Evropa bodo zagotavljali pogoje za raziskovalno dejavnost, inovacije in implementacijo končnih rešitev na teh področjih v EU. Kako bodo zaživel podatkovni prostori v EU v prihodnosti pa bo poskrbel projekt **Data Spaces Support Centre (DSSC)**, ki bo postavil temelje vsem podatkovnim prostorom na evropskih tleh in predstavlja nov razvojni pospešek za rast digitalne ekonomije in posledično tudi konkurenčnosti EU. Center bo imel vlogo koordinatorja in bo vsebinsko podpiral evropske podatkovne prostore.

EU: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/building-data-economy-brochure>

Kaj dela ZIT? ZIT je aktiven pri standardizaciji podatkovnih modelov na področju pametnih mest in skupnosti v okviru IKT HM, kjer so že na voljo priporočila, referenčna arhitektura in standardi. ZIT je postal del mednarodnega konzorcija, ki razvija standarde za podatkovne prostore na področju znanj in spretnosti (DS4Skills) in na področju pametnih in trajnostnih mest in skupnosti (DS4SSCC), aktivno pa sodelujemo tudi v delovni skupini DIGITALEUROPE na področju eZdravja.

Projekt DS4Skills: <https://www.skillsdataspace.eu/>

Projekt DS4SSCC: <https://www.ds4sscc.eu/>

Sodelujemo tudi z državo in evropskimi združenji pri pripravi stališč na zakonodajne predloge:

https://www.gzs.si/Portals/Panoga-ZIT/Vsebine/novice-priponke/Staliska_DataAct_GZS_ZIT_april2022.pdf?timestamp=1650014926821

eZdravje

Evropska komisija je v letu 2021 začela vzpostavljati evropski prostor zdravstvenih podatkov, ki naj bi bil vzpostavljen do leta 2025. Cilj je vzpostaviti varen in zaupanja vreden podatkovni prostor za zdravstvene podatke (EHDS). To zajema upravljanje podatkov, standardizacijo in interoperabilnost, odgovornost za telemedicino in umetno inteligenco. S tem bomo opolnomočili bolnike, okrepili preventivo, pospešili razvoj novih zdravil in terapij ter podprli zdravstvene delavce pri odločanju o zdravstveni obravnavi.

EU: https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_en in <https://www.digitaleurope.org/digitalforhealth/>

Kaj dela ZIT? ZIT je ustanovitelj delovne skupine za eZdravje, ki si prizadeva za digitalno preobrazbo zdravstva v Sloveniji. Delovna skupina je ključni deležnik v dialogu z državo, izvajalci zdravstvenega varstva, raziskovalnimi organizacijami in mednarodnimi iniciativami na tem področju. Njen glavni namen pa je krepitev zaupanja med državljani, odločevalci, raziskovalci in gospodarstvom. Delovna skupina dejavno sodeluje tudi v projektu TEHDAS (skupni ukrep za vzpostavitev EHDS) in vzpostavljamo izvršni svet za zdravje (DECH).

SLO:

https://www.gzs.si/zdruzenje_za_informatiko_in_telekomunikacije/Novice/ArticleId/84482/inteligentno-zdravstvo-prihodnosti

Kibernetska varnost

Direktiva o varnosti omrežij in informacij (NIS) je prvi del vseevropske zakonodaje o kibernetske varnosti. Njen posebni cilj pa je bil doseči visoko skupno raven kibernetske varnosti v državah članicah. Medtem ko je povečal zmogljivosti držav članic za kibernetsko varnost, so se pokazale težave v njenem izvajanju. Da bi se odzvali na naraščajoče grožnje, ki jih predstavljata digitalizacija in porast kibernetskih napadov, je EK predložila predlog za nadomestitev direktive NIS in s tem dvignila varnostne zahteve, naslovila varnost v dobavnih verigah, poenostavila obveznosti poročanja in uvedla strožje nadzorne ukrepe in zahteve glede izvrševanja, vključno z usklajenimi sankcijami po vsej EU. Predlagane razširitve so vključena v NIS 2, ki obvezuje večje število subjektov in sektorjev za sprejem ukrepov, ki bodo pomagali pri povečanju ravni kibernetske varnosti v Evropi na dolgi rok.

SLO: https://www.gzs.si/zdruzenje_za_informatiko_in_telekomunikacije/Novice/ArticleId/84626/izzivi-kibernetske-varnosti-od-grozenj-do-implementacije-ukrepov

Evropski zeleni dogovor & digitalni prehod

Cilj novega evropskega zelenega dogovora, nove strategije EU za rast, je pospešiti prehod na podnebno nevtralnost do leta 2050. Podatkovni centri imajo pri tem prehodu edinstveno vlogo, saj zagotavljajo infrastrukturo, potrebno za digitalizacijo gospodarstva in podporo nadaljnji gospodarski rasti. Digitalni in zeleni prehod potekata z roko v roki, saj noben ne more uspeti brez drugega.

EU: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/green-digital>

Kaj dela ZIT? ZIT je z namenom promocije digitalnega in zelenega prehoda v podjetjih objavil poseben razpis za GoDigital nagrado za najboljši digitalni projekt leta. Zmagovalci bodo razglašeni na konferenci GoDigital! – Just do IT. Posebno pozornost smo to leto namenili vprašanju trajnostnega in zelenega prehoda pri vpeljavi digitalnih tehnologij v podjetjih.

SLO: <https://godigital.gzs.si/>

24 NOVEMBER 2022

Finalisti nagrade GoDigital

za najboljši digitalni projekt leta 2022

BRDO PRI KRANJU

MATIJA KLINTON
CEO, LED LUKS d.o.o.

Vpeljava celovitega poslovno-proizvodnega digitalnega ekosistema z interaktivnim 3D konfiguratorjem

JURIJ ŠORLI
direktor
Bolnišnice Topolšica

eTTL - Elektronski temperaturno-terapevtski list za klinično obravnavo pacienta - uvedba v bolnišnici Topolšica

VASJA REBEC
CEO, SRC
Infonet d.o.o.

Sprotno usmerjanje delavcev na montažni liniji s kombinacijo digitalnega dvojčka in umetne inteligence

HUGO ZUPAN

direktor

NEJC WEISS
vodja službe tehnologije
Digiteh d.o.o. pri Adria Dom d.o.o.

Kvantno računalništvo

Kvantno računalništvo za izvajanje izračunov izkorišča lastnosti kvantnih stanj, kot so superpozicija, interferenca in prepletenost. Naprave, ki izvajajo kvantne izračune, so znane kot kvantni računalniki. Čeprav so trenutni kvantni računalniki premajhni, da bi prekašali običajne računalnike za praktične aplikacije, bodo v prihodnosti sposobni rešiti določene računalniške probleme bistveno hitreje od klasičnih računalnikov. Čeprav je kvantno računalništvo še v povojih in je predmet intenzivnega raziskovanja, bo imelo pomemben vpliv na računalniško varnost in kriptografijo, saj bo sposobno v zelo kratkem času dešifrirati kriptografske podatke, za katere bi današnji računalniki potrebovali leta ali pa bodo prepoznali sestavo boleznih veliko hitreje. V okviru digitalnega programa Instrumenta za povezovanje Evrope, katerega načrtovani proračun je 277 milijonov EUR, naj bi Evropa podprla visokotehnološke projekte, vključno z vzpostavitvijo kvantne komunikacije.

EU: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/quantum>

Financiranje: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/launch-new-calls-proposals-budget-eu277-million-support-investments-digital-connectivity>

Digitalni potni listi za izdelke

Predlog uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke določa nove zahteve glede energijske učinkovitosti in krožnosti izdelkov, ki bodo morali biti tudi trajnejši, varčnejši, zanesljivejši in enostavnejši za ponovno uporabo, popravilo, obnovo in recikliranje. S predlogom uredbe se uvajajo tudi t.i. "digitalni potni listi za izdelke". Glavni namen pobude je zmanjšanje odpadnih snovi in priprava na nov evropski trg, kjer naj bi bili proizvodi prilagojeni podnebno nevtralni krožni ekonomiji.

Novi digitalni potni list za izdelke bo zagotavljal informacije o okoljski trajnosti izdelkov, potrošnikom in podjetjem bo pomagal pri sprejemanju ozaveščenih odločitev pri njihovem nakupu, omogočil lažja popravila in recikliranje ter izboljšal preglednost učinkov življenjskega cikla izdelkov na okolje. Potni list izdelka bo pomembno orodje za zagotavljanje informacij akterjem vzdolž celotne vrednostne verige, pri čemer bi morala razpoložljivost potnega lista izdelka močno

izboljšati neprekinjeno sledljivost izdelka. Dostop do ustreznih okoljskih podatkov bo tako olajšal nefinančno trajnostno poročanje in izvajanje skrbnih pregledov podjetij glede trajnosti. Olajšal bo možnost popravil in recikliranje, javnim organom pa pomagal tudi pri boljšem izvajanju pregledov in kontrol, kot tudi lažjega izvajanja zelenih javnih naročil. Digitalni potni list se bo razvijal v odprtem dialogu z mednarodnimi partnerji. Tehnične specifikacije izdelkov, ki se bodo oblikovale ob upoštevanju celostne vrednostne verige ter njene sledljivosti, bodo opredeljene v obliki harmoniziranih standardov ali skupnih specifikacij, ki jih bo sprejela Evropska Komisija, ki bo tudi vzpostavila in vzdrževala register digitalnih potnih listov izdelkov.

EU: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products_sl

SLO: <https://www.gzs.si/Portals/SN-informacije-Pomoc/Vsebine/GG/2022/november/23-24.pdf>